

Схема за оценяване на теста, 9. клас
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА
 РЕПУБЛИКАНСКА ОЛИМПИАДА – 2022 г.

№	Тестови задачи	Предполагаеми отговори	Схема на оценяването
1.	Верни ли са следните твърдения според текста? Заградете с Да или Не:	А) Не Б) Да В) Не Г) Не Д) Не	L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всеки правилен отговор.
2.	Тълкувайте с по 1 изречение или израз смисъла на следните изрази от текста:	А) аз не съм вчерашен – аз съм много опитен Б) та и пръстите си да оближеш – много е вкусно В) изсипа се дъжд като от ведро – заваля много силен дъжд Г) умът му реже като бръснач – много умен, съобразителен (варианти)	L/0/1/2/3/4 по 1 точка за адекватно тълкуване на изразите. L/0/1/2/3/4 по 1 точка за добре формулирано тълкуване. L/0/1/2/3/4 по 1 точка за всяко изречение без грешки.
3.	Резюмирайте (обобщете) с 2-4 изречения за кои български великденски обичаи се споменава в текста.		L/0/1 1 точка за умение да обобщава. L/0/1 1 точка за добре свързан и логично построен текст. L/0/1 1 точка за добре формулирани мисли. L/0/1 1 точка за правопис без грешки. L/0/1 1 точка за пунктуация без грешки.
4.	Към кой тип се отнася текстът? Подчертайте верния отговор:	А. Повествование	L/0/1 1 точка за верен отговор.
5.	Озаглавете текста, като назовете темата му, и запишете заглавието.	Пролетни обичаи (празници, традиции) в семейството; Задружно семейство Спомените на Кольо Великден Гергьовден Кольо (варианти)	L/0/1/2 2 точки, ако заглавието отразява темата на текста. 1 точка, ако текстът е озаглавен по името на героя или празника.
6.	Кои от тропите са употребени в текста? Запишете по един пример в съответните редове.	Сравнение: като истински букет; реже като бръснач Метафора: Златни уста; грееха с пъстрите си багри; моето (яйце) излезе „борец“; (ламята) затвори изворите; умът ти реже	L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки правилно даден пример.

		<p>Епитети: пъстрите багри; свят празник; снежнобелия кон; небесен покровител; златната ябълка.</p> <p><i>Варианти</i></p>	
7.	<p>Характеризирайте Кольо с 3-4 изречения, като назовете и аргументирате 3 негови черти, проявени в текста.</p>	<p>Кольо е любознателен, добър приятел, умен, съобразителен, горделив, <u>капризен/самолюбив</u> (готов е да заплаче, защото всички ядат от счупените си яйца, а неговото е здраво), обидчив</p> <p><i>(варианти)</i></p>	<p>L/0/1/2/3/4 4 точки - за пълната и точна характеристика, назовават се и се аргументират не по-малко от 3 черти. 3 точки - назовават се не по-малко от 3 черти, но не се аргументират; 2 точки - ако не е анализ, а само преразказ по текста, тоест не се формулират характерните черти. L/0/1 1 точка - за добре изграден текст. L/0/1 1 точка, ако правописните грешки не са повече от 3. L/0/1 1 точка, ако пунктуационните грешки не са повече от 2.</p>
8.	<p>А) Подберете и запишете към посочените думи от текста по един антоним:</p> <p>Б) Подберете и запишете към всяка дума от текста по един синоним:</p>	<p>А) празник - делник Здраве- болест богатство -бедност млад -стар загуби - намери</p> <p>Б) багри -цветове манджи - ястия зла - жестока благодарност -признателност на ранина с– утринта</p> <p><i>варианти</i></p>	<p>L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всеки правилно подбран антоним.</p> <p>L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всеки правилно подбран синоним.</p>

9.	Съставете и запишете 3 изречения, като употребите думата „светъл“ в различни значения /можете да промените формата на думата – род и число/.	<p>1. Който излъчва светлина. Светла луна. Светла лампа.</p> <p>2. В който има светлина. Светла стая. Светъл ден.</p> <p>3. Който е с блед, ненаситен, ясен цвят; прозрачен. Светла рокля. Светли очи. Светли мебели.</p> <p>4. В светлата част на деня. Да се върнеш по светло.</p> <p>5. Прен. Който е радостен; непомачен. Светъл поглед. Светло бъдеще.</p> <p>6. Прен. Който е скъп, свещен; празничен. Светъл празник. Светли имена. Светла памет.</p> <p>7. Прен. Светъл ум – който е проникателен; откривателски.</p> <p>8. Прен. На светло. На показ, неприкрито. Изваждам на светло престъпления.</p> <p>(варианти)</p>	<p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко едно вярно значение.</p> <p>L/0/1 1 точка за добре построени изречения (при условие, че са дадени 3 значения на думата).</p> <p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко изречение без правописни и пунктуационни грешки.</p>
10.	Срещу съответната буква запишете правилните форми на думите, поставени в скоби.	<p>А) Членна форма Отворения, звънкият, своя</p> <p>Б) Местоимения на което, на никого, с нея</p>	<p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяка една вярна форма.</p> <p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяка една вярна форма.</p>
11.	Препишете изреченията, като поправите допуснатите правописни и пунктуационни грешки:	Двет <u>Е</u> м <u>О</u> мчета играеха по цял ден <u>В</u> широки <u>Я</u> двор на съседите <u>ТЕ</u> , к <u>Ъ</u> дето големия <u>Т</u> орех хвърляше дебела сянка, а стар <u>ИЯТ</u> дядо ги гледаше и им се радваше. Бабата понякога ги г <u>О</u> щаваше <u>С</u> вкусни круши или <u>СЪС</u> зрели сливи.	<p>L/0/1/2/3/4/5/6/7/8/9/10/11/12 по 1 точка за правилно поправена грешка.</p>
12.	Прочетете изречението и запишете верните твърдения от дадените в скобите:	<p>Мама <u>беше</u> <u>омесила</u> най-вкусните козунаци, а баба <u>беше</u> <u>боядисала</u> цяла кошница яйца още преди да <u>се събудим</u> миналия четвъртък, та <u>натри</u> бузките ни с първото червено яйце, което сега <u>е поставено</u> пред иконата на Богородица, за да <u>сме</u> здрави и румени.</p> <p>Сложно смесено шест изречения.</p>	<p>L/0/1 1 точка за всеки верен отговор.</p> <p>L0/1 1 точка за всеки верен отговор.</p>

13.	<p>Определете кои от изредените долу времена се срещат в текста, като запишете по един пример в съответните редове.</p>	<p>Сегашно време – обичам, яхва обикаля, се пее, има, се коли Минало свършено време – побърза, излезе, ядоха, даде, загуби, дадох, прибрахме (се), (се) изсипа, (се) скупчихме Минало несвършено време - грееха, (се) чукахме, преглъщах, имаше, играехме, вечеряхме, прибираще, помагаше Бъдеще време - ще идат, ще свият, ще издоим Минало неопределено време – са поникнали, се е обагнило Бъдеще време в миналото - щях да се разплача, щях да забравя</p>	<p>L/0/1/2/3/4/5/6 по 1 точка за всеки правилен пример.</p>
14.	<p>Трансформирайте изречението в сегашно време изявително наклонение:</p>	<p>Новият учител <u>Е</u> млад и красив, <u>разказва</u> увлекателно, <u>знаЕ</u> много интересни истории. Той <u>Е</u> много учтив, <u>обича</u> да разговаря с възрастните, да се шегува с младежите.</p>	<p>L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всеки вярно преобразуван глагол.</p>
15.	<p>Запишете следното изречение, като преобразувате пряката реч в непряка:</p>	<p><i>(първи вариант)</i> Докато подреждаше в раницата си сандвичите, термоса с чай и няколко ябълки, приятелката ми рече, че онзи ден <u>са тръгнали</u> призори и <u>са посрещнали</u> изгрева на слънцето, затова утре също <u>ще тръгнем</u> призори.</p> <p><i>(втори вариант)</i> Приятелката ми, докато подреждаше в раницата си сандвичите, термоса с чай и няколко ябълки, рече, че онзи ден <u>са тръгнали</u> рано заранта и <u>са посрещнали</u> изгрева на слънцето, затова утре също <u>ще тръгнем</u> призори.</p>	<p>L/0/1/2 1 точка за всеки правилно преобразуван глагол.</p> <p>L/0/1 1 точка за запазване на смисъла.</p> <p>L/0/1 1 точка за вярна пунктуация.</p>
16.	<p>Запишете от кои произведения са следните цитати, думи, откъси:</p>	<p>А) „Серафим“ (<i>Йордан Йовков</i>); Б) „Вятър ечи, балкан стене“ (<i>Добри Чинтулов</i>); В) „Братчетата на Гаврош“ (<i>Христо Смирненски</i>).</p>	<p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки верен отговор.</p>

17.	Посочете жанровете на следните произведения:	„Заточеници“ - стихотворение „Българският език“ – ода „Неразделни“ – балада „По жътва“ - разказ „До Чикаго и назад“ – пътепис	L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всеки верен отговор.
18.	Свържете правилно авторите с техните творби:	Петко Р. Славейков - „Изворът на Белоногата” Христо Ботев - „Майце си” Пейо Яворов - „Вълшебница” Христо Смирненски - „Юноша” Нико Стоянов - „Майчина поръка” Йордан Йовков - „Кошута” Елин Пелин - „Андрешко”	L/0/1/2/3/4/5/6/7 по 1 точка за всеки верен отговор.
19.	Попълнете празните места в изречението:	Лазаруването е <i>пролетен</i> обред, по време на който <i>девойки (момиченца)</i> обикалят селото, <i>пеят</i> обредни песни и <i>танцуват (играят хоро/ ръченица / народни танци)</i> . Те <i>влизат</i> във всеки двор, <i>пожелават</i> здраве, плодородие и щастие. Всяка стопанка им подарява (<i>сурови</i>) <i>яйца</i> . Девойките се наричат <i>лазарки</i> .	L/0/1/2/3/4/5/6/7/8 по 1 точка за верен отговор.
20.	«Народ, който помни, пази и предава своите традиции на следващите поколения, има бъдеще» В кратък текст от 10-15 изречения изразете аргументирано мнението си (3 аргумента) Дали днес цитираната мисъл все още е актуална.		L/0/1/2 2 точки , ако личната оценка структурира целия текст (формулира се като теза или пък като логичен извод). 1 точка , ако е проявена лична оценка или отношение, но е само като декларация. L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки един аргумент. L/0/1 1 точка за умението да аргументира. L/0/1 1 точка за добре свързан текст. L/0/1 1 точка за логично изграден текст разсъждение. L/0/1 1 точка , ако правописните

			грешки не са повече от 3. L/0/1 1 точка , ако пунктуационните грешки не са повече от 2.
--	--	--	---